D•N
13/1 1950

Isoleringspolitiken och försvaret

Den svenska regeringen har inte blott hävdat att en isolationistisk politik vore riskfri på grund av den ringa krigsfaran för Sverige. Den har rent av försäkrat att vi i fråga om militära nyheter och vapenhjälp inte skulle komma i sämre läge genom vår vägran att jämte Danmark och Norge anknyta till demokratiernas säkerhetssystem. Senast i oktober förra året förklarade försvarsminister: "Jag förutsätter som självklart att Sverige blir i stånd att supplera sin egen produktion av krigsmateriel med inköp utifrån och att det skall betraktas som ett enkelt intresse för den kulturvärld vi tillhör att vårt land är i stånd att med hela den kraft det kan uppbjuda inom ramen av sina personella resurser möta ett försök att i en allmän konflikt missbruka dess territorium".

Dessa uttalanden ställs i en obarmhärtig belysning i årets statsverkspropositionen, under handelsdepartementets huvudtitel. Det gäller ett anslag på 2,9 miljoner kronor till Flygtekniska försöksanstalten för förberedelse av en s. k. vindtunnelanläggning, med en beräknad totalkostnad av över åtta miljoner. Förslaget har kommit från flygforskningskommittén. Denna framhåller visserligen — enligt luftfartsstyrelsens referat — "att vårt land av ekonomiska skäl borde begränsa sin flygtekniska forskningsverksamhet, men söka kompensation härför genom samordning och utbyte av forskningsresultat med andra länder", men anser det likväl nödvändigt att inom det nämnda specialområdet, av central betydelse för användning bland annat av robotvapen, göra separata svenska undersökningar och förberedelser. Kommittens förslag har vunnit allmän anslutning; det är motiven för dessa tillsyftranden som främst är av intresse.

Överbefälhavaren skriver: "Inköp av flygplanmateriel eller licenser för tillverkning av sådan materiel från utlandet kan visserligen fortfarande ske, men den politiska utvecklingen medför allt större risk för att dessa möjligheter icke komma att finnas i framtiden. Samtidigt har inom alla tekniska områden en tendens framträtt hos stormakterna att icke utlämna de mest moderna konstruktionerna eller offentliggöra betydelsefullare forskningsresultat. Särskilt måste framhållas att vi beträffande utveckling av robotvapen äro praktiskt taget hänvisade till egna resurser." Flygförvaltningen uttalar att man av politiska och militära skäl knappast kan räkna med att erhålla licens på en utländsk konstruktion av högt militärt värde så länge denna vore verkligt modern. Föredraganden statsrådet instämmer i dessa uttalanden och understryker särskilt anslagets nödvändighet på grund av att vi ej kan få nyheter eller upplysningar utifrån: "Det har nämligen visat sig att man i fortsättningen knappast kan räkna med att i någon mera betydande omfattning få del av de aktuellaste utländska forskningsresultaten på detta område."

Man torde kunna utgå från att regeringen i sin helhet, och särskilt försvarsministern, inte hunnit granska denna del av statsverkspropositionen. Ingen torde på allvar vilja hävda att de svårigheter i relationerna till utländsk flygforskning som här omtalas är oberoende av Sveriges isolationistiska politik. Och därmed är två konsekvenser givna: regeringen och främst försvarsministern har systematiskt vilselett allmänheten beträffande följderna av vår särpolitik; vår isolering leder inte endast till att vi saknar garantier för hjälp i händelse av ett krigsfall, utan också till att vi hindras att i fredstid vidta försvarsåtgärder som enligt allas mening är oundgängliga — de nu beslutade rent förberedande åtgärderna tar flera år i anspråk.

Paasikivis återval

Finska presidentvalet kommer att genomföras utan inrepolitiska störningar. Konflikten om lönegrelägret, som ett tag syntes överhängande, har till sist avvärjts. Oppositionen splittrades och böjde undan. Om ingenting oförutsett inträffar, får regeringen sitta till presidentperiodens utgång vid månadsskiftet februari—mars. Då är det meningen att åstadkomma en bredare regeringssamling av alla demokratiska partier, och förberedelserna till denna koalition kommer att i hög grad underlättas genom att meningsmotsättningarna på lönеområdet har mildrats. Den bittra schismen mellan socialdemokrater och agrarer är dock fortfarande ett problem.

Återvalet av president Paasikivi stöds av fyra grupper med tillsammans stor majoritet i riksdagen. Det är folkpartiet, som bildat "Svenska valförbundet för J. K. Paasikivi", finska samlingspartiet—högern, framstegspartiet och socialdemokraterna. Utgången av elektorsvalen anses tryggad — den enda komplikationen är att många människor känner sig så säkra på att huvudkandidaten vinner att de frestas avstå från att rösta. Två omständigheter verkar emellertid pådrivande: den ena kommunisternas lömska beskyllningar mot presidenten som "den svartaste reaktionens representant", den andra rysssarnas utmanande aktion i något sista skäten.

Vi vill inte bli något Tjeckoslovakien, står det i ett partiupprop inför valet. Rysssarnas hotfulla påminnelser om de förmenta krigsförbrytarna var i realiteten ett försök att återinföra terrorsystemet i Finland. Politiska liv och samtidigt gryna Paasikivis motkandidater i valet. En sämre handräckning kunde dessa knappast ha fått — främför allt gäller det agrarkandidaten Kekkonen, som nu tvingas att söka värja sig mot misstanken att inte vara en pålitlig anhängare av självständighetspolitiken. Praydas senaste utgjutelser har ytterligare understrukit betydelsen av att inte berörda plats åt "undfallenhetsmän" eller rena "nickedockor". Där citerna med stöd ta välbehag Hertta Kuusinens giftiga insinuationer mot presidenten samtidigt som man tar om att vänskaps- och samarbetspakten skall tillämpas i en anda av uppriktig vänskap — som om det skulle finnas en gnutta uppriktighet i denna samarbetsattityd! Skribenten i Pravda upprepar anklagelserna mot Finland för fördragsvidrigt undanhållande av de s. k. krigsförbrytarna. Vare sig de finska myndigheterna får fatt på flera eller färre av dessa olyckliga förenämi för Sovjets människooffer, är utan betydning för den inte göras till en automatisk handling, en enkel tribut åt makten, oberoende av rättsliga och moraliska grundsatser. Det räcker inte med att de förföljda är anklagade, de skall också befinnas skyldiga till vad de anklagas för. Finska regeringen kan under inga omständigheter bland många liknande och att den goda europeiska demokratiernas i grund förändra de existensvillkor.

Förmodligen är det hårdare strider i Skåne än i Ivr Wallenberg då det gäller att konsekvent hävda sparsamhetslinjen. Kanske vägen mera också hoppas att inskriften hos hr Skold är större om slutbetyckets bevärande verkningar. Upsala Nya Tidning (fp) har ändå svårt att i budgeten finna några övertygande bevis i den riktningen:

Förstelsen är inte djupare än att oppositionen förfarande har en stor uppgift att fylla som påtagare för att få fram de nödvändiga skattelättnaderna. För många har det säkert varit en besvikelse att ta del av i hur ringa grad skattesänkningskravet infriats i budgetförslaget. I första hand riktar sig upmärksamheten mot de extra konsumtionsskatterna. Dessa tillkom ju för att utjämna inflationstryck. Genom att balans uppnåtts har den ursprungliga motiveringen i stort sett bortfallit. Det är därmed att se den motivförskjutning, som intrader i detta läge. Sofistiskt deklarerna, att de köpkraftsuppgående skatter, som nu återgår i form av subventioner, fortfarande tjänar sitt syfte: att hejda inflationen. Efter denna sulmortal är finansministern beredd att ge konsumtionsskatterna en helt ny motivering. Trots alla tidigare löften kommer halvparten att permanentas — de behöver i framtiden för att sänka den direkta skatten.

Svenska Morgonbladet (fp):

Hittills har regeringens intresse för oppositionens synpunkter och kritik i fråga om skatterna icke rönt människors förståelse, men man vill allvarligt hoppas att förståelse nu är på väg. Här står nationens delad i två halvor, och hittills har det varit blott den ena, som enväldigt bestämt. Menar regeringen och dess parti allvar med samförståndets politik, utgör skattefrågan det stora provet, det avgörande beviset. Det är bara hra, att man här kan säga sig till klart besked före hörtens val. Vad hr Sköld presterat i sin budget i detta avseende utgör inga godtrogna samförståndssignaler eller rättare sagt inga samförståndssignaler över huvud taget.

Tidningen Ljusnan (fp):

Detta är onekligen ett magert skattesänkningsprogram och står i överensstämmelse med de förhoppningar, som man även på socialdemokratiskt håll givit uttryck åt. Här redovisas dock ett budgetöverskott på 470 miljoner, och om man ur finansministens resonemang har rätt att utläsa att han förordrar en ökning av det frivilliga sparandet i samtliga samförståndsgrupper genom överbalansering av budgeten borde man ha kunnat förvänta sig något större lättnader på skattesidan. Ett stimulerat till och möjliggjort ökat sparande.

Slutens ekonomiska åtaganden ha genom nu antagna ändringar att de inte ens under nuvarande högkonjunktur kunna klaras utan den skattebelastning, som vi nu ha. Hur gäle det om vi skulle sämre tider?

Skiftinna-Kuriren (fp):

Den nu framlagda budgeten fördjupar och förlänger bilden av stor skattetryck. Den ger uttryck åt de krafter, man själv frammanat och vilkas tryck åtminstone Oredelbart efter devalveringen talade statsminister Erlander om, att man tillfälligt skulle behöva använda svenska prisstegringar, som kunde vänta, genom subventioner. Härför skulle dock icke krävas mer än högst 190 miljoner. Mindre än en månad senare, när höstkrackgan sammanträdde, var det faktiska behovet av anslag för subventioner i runt tal 400 miljoner kronor. Men det är det, att denna form av understöd var att betrakta som tillfällig är som den gröna, där människonaturen, att subventionerna liksom inkomstutbetningen — ett vackert ord ån lönetoppet — måste bli bestående under hela 1950. Vad han sedan behöver hålla för i form av miljoner, får man först senare, när han kan överblicka behovet.

Skulle det verkligen förhålla sig så, att han räknar med 1 januari nästa år som den gräns, där subventionerna